

Postavenie Ženy V Islame

Dr. Žamal Badawi

Dr. Žamal Badawi

**Postavenie
Ženy
V islame**

**VYDAL: VŠEOBECNÝ ZVÄZ
MUSLIMSKÝCH ŠTUDENTOV
NA SLOVENSKU**

BRATISLAVA 1997

Postavenie ženy v islame

Dr. Žamal Badawi

OBSAH

4	Predslov
5	Úvod
6	Historické pozadie
	- žena v starovekých civilizáciách
11	Žena v islame
12	1. Duchovný aspekt
14	2. Sociálny aspekt
	- detstvo a dospievanie
	- manželstvo
	- materstvo
23	3. Ekonomický aspekt
25	4. Politický aspekt
26	Záver
30	Bibliografia a poznámky

Predslov

Islam posudzuje rodinu, spoločnosť a napokon i celé ľudstvo na etickom základe. Rozlišovanie podľa pohlavia nie je výhodou či nevýhodou pre nikoho. Keď hovoríme o postavení ženy v islame, nemali by sme si myslieť, že v ňom niet špecifických nariadení, obmedzení, zodpovednosti a povinnosti pre mužov. Nie prosperita, postavenie, inteligencia, telesná sila či krása, lež uvedomovanie si Boha /taqwa/ robí človeka hodnotným a ctihodným v očiach Boha. Keďže však v západnej kultúre a v kultúrach ňou ovplyvnených jestvuje rozdiel medzi mužom a ženou, je potrebné zreteľne vyjadriť stanovisko islamu k týmto dôležitým otázkam. Esej Dr. Žamála Badawiho "Postavenie ženy v islame" bola pôvodne publikovaná v našom zborníku Al - Ittihád, zv. 8, č.2, šaabán 1391 / september 1972.

Anis Ahmad, riaditeľ pre výchovu
a vzdelávanie MSA pre USA a Kanadu,
P.O.Box: 38, Plainfield, in 46168 USA

Žamáda assáni 1400 / apríl 1980

Úvod

Postavenie ženy v spoločnosti všeobecne nie je ani nová, ani vyriešená záležitosť. Stanovisko islamu k nej sa predkladá západnému čitateľovi s minimálnou objektivitou. Zámerom tejto práce je poskytnúť stručný a autentický výklad postoja islamu k uvedenej otázke. Učenie islamu je založené na Koráne zjavenom Bohom a na výrokoch proroka Muhammada (čiže na hadísoch). Korán a hadís, pochopené správne a nezaujato, sú základnými zdrojmi pre overovanie akéhokoľvek stanoviska a názorov, ktoré sa vzťahujú na islam.

Práca sa začína krátkym náčrtom postavenia ženy v predislamskom období. Potom sa zameriava na tieto hlavne otázky: Aký je postoj islamu k postaveniu ženy v spoločnosti? Nakoľko je tento postoj vzdialený či blízky duchu doby, ktorý panoval v počiatkoch islamu? Nakoľko sa podobá právam, ktoré ženy konečne získali v posledných dekádach?

HISTORICKÉ POZADIE

Jedným z hlavných cieľov tejto práce je primerane zhodnotiť to, čím islam prispel k obnoveniu dôstojnosti a práv žien. Aby sme tento cieľ dosiahli, bude azda užitočné stručne zrekapitulovať, ako sa zaobchádzalo so ženami vo všeobecnosti v minulých civilizáciách a v náboženstvách, najmä v tých, ktoré predchádzali islamu / pred r. 610 kresťanskej éry /. Čiastočne tu však opisujeme postavenie ženy až do 19. storočia, čo je viac ako 1200 rokov od nástupu islamu.

ŽENA V STAROVEKÝCH CIVILIZÁCIÁCH

Encyklopédia Britannica o postavení indickej ženy hovorí:

V Indii bola podriadenosť najvyšším princípom. Ženy musia byť vo dne v noci závislé od svojich ochrancov, hovorí Manu. Dedilo sa po meči, t.z. s vylúčením žien. /1/

V hinduistických spisoch sa dobrá manželka opisuje takto :

“ Žena, ktorej myseľ, reč a telo sú podriadené mužovi, získa dobrú povest' na tomto svete a spoločnosť svojho muža na onom svete.” /2/

V Aténach sa ženy nemali lepšie ako v Indii či v Ríme.

“Aténske ženy boli druhoradé bytosti, podriadené vždy nejakému mužovi - otcovi, bratovi, alebo niekomu z príbuzenstva.” /3/

Súhlas ženy so svadbou nebol považovaný za potrebný. Ona sa musela podriadiť želaniam svojich rodičov a nezriedka si musela vziať muža, ktorý jej bol úplne cudzí. /4/

Rímsku ženu opísal historik takto : “Dieťa, zverenec, osoba neschopná akejkoľvek samostatnej činnosti, pod ustavičnou ochranou a dohľadom svojho manžela.” /5/

Britannica opisuje zákonné postavenie ženy v rímskej civilizácii takto :

Podľa rímskeho práva bola žena dokonca aj v historickej dobe úplne závislá. Ona a jej majetok prešli do rúk manžela..., manžel si ju kúpil ako otroka iba pre svoje potešenie. Žena nemohla zastávať žiadnu verejnú funkciu... nemohla svedčiť, ručiť, učiť alebo byť ustanovená za poručníka, nemohla adoptovať ani byť adoptovaná, zostavovať poslednú vôľu alebo uzatvárať dohody. /6/

Škandinávské ženy boli pod ustavičným dohľadom, či boli vydaté alebo slobodné. V zákonníku Christiana V. na konci 17. storočia sa stanovuje, že ak sa žena vydá bez súhlasu svojho poručníka, on môže spravovať a užívať jej majetok počas jej života. /7/

Anglické nepísané právo hovorí :

Všetok majetok ženy po svadbe pripadol jej manželovi.

Mal nárok na rentu z pozemkov a na akýkoľvek zisk, vznikajúci pri obhospodarovaní majetku počas spoločného života manželov. Po čase anglické súdy zaviedli opatrenia zakazujúce manželovi prevod majetku bez súhlasu jeho manželky, no vždy mu zostalo právo spravovať ho a poberať z neho zisk. Pokiaľ ide o manželkin osobný majetok, manželova moc bola neobmedzená. Mal právo minúť ho tak, ako uznal za vhodné. /8/

Až koncom 19. storočia sa situácia začala zlepšovať.

“Podľa viacerých zákonov (prvým bol zákon o majetku vydatých žien z roku 1870, doplnený v 1882 a 1887) vydaté ženy získali právo vlastníť majetok a uzatvárať dohody rovnako ako vydaté, vdovy a rozvedené.” /9/

V 19. storočí znalec starého práva Sir Henry Maine napísal : “ Je zrejmé, že žiadna spoločnosť, ktorá má nády kresťanských inštitúcií, neobnoví právo vydatých žien na osobnú slobodu, ktoré im udelilo stredorímske právo.” /10/

John Stuart Mill vo svojej eseji Podriadenosť žien napísal : “Ustavične nám tvrdia, že civilizácia a kresťanstvo obnovili žene jej plné práva. Pritom žena je skutočným otrokom svojho manžela, nie menej než zvyčajní otroci.” /11/

Kým sa dostaneme ku Koránovým výrokom o postavení ženy, niekoľko biblických výrokov možno vrhne viac svetla na tento problém a poskytne lepší základ pre ne-

Mal nárok na rentu z pozemkov a na akýkoľvek zisk, vznikajúci pri obhospodarovaní majetku počas spoločného života manželov. Po čase anglické súdy zaviedli opatrenia zakazujúce manželovi prevod majetku bez súhlasu jeho manželky, no vždy mu zostalo právo spravovať ho a poberať z neho zisk. Pokiaľ ide o manželkin osobný majetok, manželova moc bola neobmedzená. Mal právo minúť ho tak, ako uznal za vhodné. /8/

Až koncom 19. storočia sa situácia začala zlepšovať.

“Podľa viacerých zákonov (prvým bol zákon o majetku vydatých žien z roku 1870, doplnený v 1882 a 1887) vydaté ženy získali právo vlastníť majetok a uzatvárať dohody rovnako ako vydaté, vdovy a rozvedené.” /9/

V 19. storočí znalec starého práva Sir Henry Maine napísal : “ Je zrejmé, že žiadna spoločnosť, ktorá má nádyh kresťanských inštitúcií, neobnoví právo vydatých žien na osobnú slobodu, ktoré im udelilo stredorímske právo.” /10/

John Stuart Mill vo svojej eseji Podriadenosť žien napísal : “Ustavične nám tvrdia, že civilizácia a kresťanstvo obnovili žene jej plné práva. Pritom žena je skutočným otrokom svojho manžela, nie menej než zvyčajní otroci.” /11/

Kým sa dostaneme ku Kor'ánovým výrokom o postavení ženy, niekoľko biblických výrokov možno vrhne viac svetla na tento problém a poskytne lepší základ pre ne-

stranné posúdenie. Podľa Mojžišových zákonov bola žena "zasnúbená". Tento pojem vysvetľuje Encyklopédia Biblica:

"Zasnúbiť sa so ženou znamená získať ju kúpou. Dievča je zasnúbené vtedy, keď sa zaň zaplatilo." /12/.

Z právneho hľadiska súhlas dievčaťa nebol potrebný pre platnosť sobáša. "Súhlas dievčaťa nie je potrebný a jeho potrebu zákon nikde neuvádza." /13/

O práve na rozvod Encyklopédia Biblica hovorí: "Keďže žena je majetkom muža, jeho právo rozviesť sa s ňou je samozrejmé." /14/

Právo na rozvod má iba muž. "Podľa Mojžišových zákonov bol rozvod iba manželovým privilegiom....." /15/

Zdá sa, že stanovisko kresťanskej cirkvi bolo, až na posledných pár storočí, pod vplyvom Mojžišových zákonov a myšlienkových prúdov prevažujúcich v kultúrach jeho doby. Dávid a Vera Maceovci vo svojej knihe Manželstvo na Východe a Západe píše /16/: "Nech si však nik nemyslí, že naše kresťanské dedičstvo je ušetrené takých znevažujúcich názorov. Ťažko by ste niekde našli rozsiahlejšiu zbierku pokorujúcich výrokov o ženskom pohlaví než u raných cirkevných otcov." Známy historik Lecky hovorí o týchto neľútostných zmienkach, ktoré sú také výrazné a až groteskné v spisoch týchto cirkevných otcov. Ženu predstavovali ako pekelnú bránu, ako pôvodcu všetkého ľudského nešťastia. Mala by sa hanbiť už len za to, že je žena. Mala by žiť v neustálom pokání za kliatby, ktoré svetu priniesla. Mala by sa

svoj odev, lebo ten pripomína jej poklesok. Obzvlášť by sa mala hanbiť za svoju krásu, pretože to je najmocnejší nástroj diabla. Jeden z najprudších útokov na ženu pochádza od Tertulliana : "Uvedomujete si, že každá z vás je Eva ? Trest Boha pre toto vaše pohlavie stále platí: aj vina musí nevyhnutne existovať. Si bránou pre diabla, keď si odtrhla ovocie zo zakázaného stromu, ako prvá si porušila zákon boží. Ty si tá, čo presvedčila toho, koho sa diabol neodvážil napadnúť. Tak ľahko si zničila podobizeň Boha - muža. Máš na svedomí umieranie - dokonca aj Syn boží musel zomrieť." Cirkev nielen že vyhlásila ženu za menejcenú, ale ju aj zbavila zákonných práv, ktoré dovtedy užívala. Treba poznamenať, že takéto tvrdenia cirkevných inštitúcií nemusia nevyhnutne viesť k tomu, čo muslim považuje za pôvodnú verziu všetkých zjavených náboženstiev, ktorá sa v histórii považuje v podstate za zhodnú.

ŽENA V ISLAME

Uprostred tmy, ktorá pohltila svet, božské zjavenie sa odrazilo v púšťach Arábie s novým, vznešeným a univerzálnym odkazom pre ľudstvo.

“ Ľudia, bojte sa Pána svojho, ktorý vás stvoril z bytosti jedinej a z nej stvoril jej družku a obe rozmnožil na veľké množstvo mužov a žien.” /17/

Kor’án 4:1

Učenec, ktorý skúmal tento verš, skonštatoval :

“ Predpokladá sa, že neexistuje žiaden text, starší či mladší, zaoberajúci sa ženou zo všetkých aspektov s takou úžasnou hutnosťou, výrečnosťou, hĺbkou a originalitou ako toto božské rozhodnutie.” /18/

Kor’án podčiarkuje toto vznešené a prirodzené poňatie :

“ On (1) je ten, ktorý vás stvoril z bytosti jedinej a učinil z nej jej manželku, aby u nej pokoj našla .”

Kor’án 7:189

(1): Boh najvyšší.

“ Stvoriteľ’ nebies i zeme, ktorý učinil pre vás manželky z vás samých.”

Kor’án 42:11

“ A Allah vám učinil z vás samých družky a z vašich družiek potomkov a vnukov a uštedril vám dobroty tohto sveta. A či v nepravdivé a márnivé veci veria a dobrodenie Allahovo popierajú ? ”

Kor'án 16:72

Ostatné časti tejto práce vykreslia pozíciu ženy v islame z viacerých hľadísk - duchovného, sociálneho, ekonomického a politického.

1. DUCHOVNÝ ASPEKT

Kor'án poskytuje jasný dôkaz toho, že žena v očiach Boha má také isté práva a povinnosti ako muž:

“ Každá duša skutkami, ktoré nabrala, je viazaná.”

Kor'án 74:38

Ako aj :

“ A vypočul ich Pán ich a povedal : Veru nedopustím, aby boli zmarené skutky, ktoré ktokoľvek z vás učinil, či muž alebo žena (veď všetci pochádzate) jeden z druhého”

Kor'án 3:195

“ Kto konal dobré skutky, muž či žena a je veriaci, dožičíme mu dobrý život (v živote pozemskom) a odmeníme ho podľa zásluhy za dobro, ktoré robil, tým najlepším, čo konal.”

Kor'án 16:97

Kor'án neodsudzuje ženu za Adamovu prvú chybu. Obaja neposlúchli Boha, obaja sa kajali a obom bolo odpustené. V Kor'áne je zoslané:

“A neuposlúchol Adam svojho Pána a zo správnej cesty sa odklonil.”

Kor'án 20:121

Náboženské povinnosti, ako denné modlitby, pôst, dávanie zaka (t.j. približne 2,5 % z ročného čistého majetku) a púť sú rovnaké tak pre muža, ako aj pre ženu. Dokonca v niektorých prípadoch má žena určité výhody pred mužom. Napríklad, nemodli sa a nepostí cez Ramadan (mesiac pôstu), počas menštruácie a štyridsať dní po pôrode. Nemusí sa postiť ani počas tehotenstva alebo dojčenia, aby to neuškodilo jej zdraviu či zdraviu dieťaťa. Ak zameškala povinný pôst počas mesiaca Ramadan, môže ho vykonať hocikedy a zmeškané modlitby vykonať nemusí. Účasť žien na piatkových modlitbách je dobrovoľná, zatiaľ čo účasť mužov na nich je povinná. To je iba letný pohľad na učenie islamu, ktoré

berie do úvahy fyziologické a psychické zmeny súvisiace s funkciami ženského organizmu.

2. SOCIÁLNY ASPEKT

Detsvo a dospievanie

Niektoré arabské kmene zabíjali prvorodeniatka ženského pohlavia. Kor'án tento zvyk zakázal a považoval ho za rovnaký zločin ako hocijakú inú vraždu.

“A ak (dievčatku novorodenému, ktoré bolo do zeme zaživa zakopané), bude daná (v súdny deň) otázka, pre akú vinu bola zavraždená ?.”

Kor'án 81:8-9

Kor'án silno odsudzuje postup rodičov, ktorí zavrhlí vlastné deti len preto, že boli ženského pohlavia:

“ Ak je niekomu z nich radostne oznámené, (že sa mu narodila) dcérka, zachmúri sa jeho tvár (od správy, ktorú považoval za zlú) a zlosť (ho naplní) a skrýva sa pred ľuďmi (z obavy, že sa mu budú posmievat') za zlú správu, ktorá mu bola oznámená. (Nevie, či si novorodiatko) má ponechať napriek potupe, alebo či ho má zakopať do zeme. Veru je zlé (a chybné) ich rozhodnutie.”

Kor'án 16:58-59

Kor'án vyžaduje jemné zaobchádzanie s dievčatami, aby ony nemali pocit nerovnosti a neprávosti. Medzi výrokmi proroka Muhammada (p.) je uvedené:

“Kto má dcéru a nepochová ju zaživa, nehaní ju a neuprednostňuje syna pred ňou, Boh mu umožní vstup do raja.”

“Kto vychová dve dcéry, kým dozrejú, potom v súdny deň príde on a ja takto (a ukázal dva spojené prsty).”

Právo žien na získanie vedomostí je také isté ako právo mužov. Prorok Muhammad povedal: “Získavanie poznatkov je povinné pre každého muslima.” Slovo muslim tu zahŕňa aj mužov aj ženy.

Manželstvo

V Kor'áne sa uvádza, že základom manželstva je láska a úcta. Úlohou manželského spolunažívania je okrem zachovania ľudského života aj citová pohoda a duševná harmónia. Tento verš z Kor'ánu patrí k najpôsobivejším veršom o manželstve:

“A k jeho (1) znameniam patrí, že vám stvoril z vás samých manželky (aby ste) u nich (mali) pokoj a učinil medzi vami náklonnosť a lásku. A v tom je veru

znamenie pre ľudí premýšľajúcich.”

Kor'án 30:21

(1) K Allahovým znameniam

Podľa islamského práva ženy nemožno nútiť vziať si niekoho bez ich súhlasu.

Ibn Abbás hovorí o dievčine, ktorá prišla k prorokovi Muhammadovi a sťažovala sa mu, že otec ju chce vydať bez jej súhlasu. Prorok jej dal na výber, či prijme manželstvo, alebo ho zruší.

Podľa inej verzie dievča povedalo: “V podstate ja toto manželstvo prijímam, ale chcem, aby ženy vedeli, že rodičia nemajú žiadne právo nanucovať im manžela.”

Okrem iných nariadení na ochranu sobáša bolo ustanovené, že žena má plné právo na svoj “*mahr*”, teda svadobný dar od manžela, obsiahnutý vo svadobnej zmluve a toto vlastníctvo sa neprenáša na jej otca či muža. Pojem mahru v islame neznamená skutočnú alebo symbolickú cenu za ženu, ako to bolo v iných kultúrach, ale je to dar symbolizujúci lásku a zaľúbenie.

Pravidlá manželského života podľa islamu sú jasné a v súlade s ľudskou prirodzenosťou. So zreteľom na fyziologické a psychologické stvárnenie muža a ženy obaja majú rovnaké práva jeden voči druhému, okrem jedného - vodcovstva. Je to prirodzené pre ktorúkoľvek formu spoločenského života a zhoduje sa s charakterom muža.

“ A majú tol'ko (1), kol'ko je na nich (2). A muži majú nad nimi stupeň. (3)”

Kor'án 2/228

(1) práv

(2) Kol'ko im bolo uložených povinností.

(3) Posledné slová (a muži majú nad nimi stupeň) sa takmer vo všetkých nearabských prekladoch (napísaných nemuslimami) vysvetľovali tým, že muži sú lepší než ženy. Niektorí autori to doslova uvádzali ako argument, ktorým vždy poukazovali na nespravodlivosť islamu k ženám, na to, ako sú jej práva potláčané atď. Preklad tejto vety sme preto napísali presne tak, ako znie v arabskom jazyku. A tu si každý môže všimnúť, že sa uvádza rovnosť práv a povinností muža a ženy, konkrétnejšie manžela a manželky, a preto nebolo ani logické, aby sa uvádzala rovnosť a nerovnosť v tom istom čase, nehovoriac o tom, že Kor'án bol zoslaný ako boží zázrak ľudstvu, kde sa vylučuje akákoľvek kontraverznosť.

Väčšina islamských teológov sa zhodla na tom, že stupňom sa tu myslí povinnosť, ktorá zaťažuje výlučne muža, pričom žena je od nej oslobodená. To znamená, že manžel má nad manželkou o stupeň viac povinností, a to uživiť rodinu. Ostatní teológovia hovoria, že stupňom sa tu myslí dôležitá úloha manžela vo vedení domácnosti, a to najmä vo výchove detí, pretože tam, kde manželka už na deti nestačí, alebo priveľmi povolí, tam musí nutne manžel zasiahnuť a aby to bolo účinné, musí mať v rodine autoritu a silné postavenie.

Týmto stupňom je *"qawama"* (zachovanie a ochrana). Vzťahuje sa k prirodzenému rozdielu medzi pohlaviami a poskytuje slabšiemu pohlaviu ochranu. Nevzťahuje sa však na nadradenosť alebo na výhody pred súdom. Vodcovstvo muža vo vzťahu k jeho rodine neznamená diktátorský vzťah k manželke. Islam zdôrazňuje dôležitosť spoločných rodinných rozhodovaní, napr. :

“ Matky (a otcovia) (1) dohodou medzi sebou a (po) poradení sa (matky s otcom o osude dieťaťa) nebudú hriešnymi.”

(1) Táto ája (verš) hovorí o osude dieťaťa po rozvode rodičov a ukladá manželke povinnosť starať sa oň po určitý čas (pokiaľ sa manželia nedohodnú inak) a taktiež ukladá manželovi povinnosť zaopatrit' dieťa a svoju bývalú manželku po dobu, pokiaľ je ich spoločný syn u nej. Úsek, ktorý autor brožúrky uvádza, hovorí, že ak by sa obaja manželia dohodli po rozvode na niečom inom ohľadom dieťaťa a bolo by to v súlade s islamom a na prospech tohto dieťaťa, tak platí to, na čom sa obaja dohodli. Ak by však k dohode nedošlo, postupuje sa podľa ustanovenia Kor'ánu.

Okrem iných základných práv ženy ako manželky je tu ešte právo, ktoré zdôrazňuje Kor'án a Prorok ho zdôraznil. Je to nežné zaobchádzanie, dobrá a milá spoločnosť.

“Ak k nim cítite odpor, je možné, že cítite odpor k niečomu, v čom Allah učiní dobro veľké (1).”

Kor'án 4/19

(1) V tejto áji (verši), sa Allah prihovára k veriacim, aby sa zachovali k svojim manželkám dobre a vládne a ak by sa im na nich niečo nepáčilo, nech sa snažia nevšimáť si nedostatky svojich manželiek, pretože práve v tom, čo sa im na nich nepáči, môže Allah učiniť veľké dobro.

Prorok Muhammad (p.) povedal:

“ Najlepší z vás sú tí najlepší ku svojej rodine a ja som najlepší medzi vami ku svojej rodine. Najlepší veriaci najlepšie ukazujú správnu cestu a najlepší z vás sú tí, ktorí sa najlepšie správajú ku svojim manželkám.”

Tak, ako má žena právo rozhodnúť, či sa vydá, má právo aj ukončiť neúspešné manželstvo. Ak sa chcú manželia rozviesť, mali by určitú dobu vyčkať, aby pod vplyvom citového napätia neurobili unáhlené rozhodnutia. Ak by došlo k rozvodu pred súdom na žiadosť manželky, musí byť udaný jasný dôvod na rozvod. Ak je však právo manželky na rozvod z jej vlastnej vôle zakotvené vo svadobnej zmluve, manželia sa môžu rozviesť aj bez súdu.

Niektoré aspekty islamského práva týkajúce sa manželstva a rozvodu sú veľmi zaujímavé a hodné dlhšej rozpravy. /19/

Ak je trvanie manželstva z akéhokoľvek dôvodu nemožné, muž má z neho nájsť vhodné východisko. V Kor'áne je zoslané:

“A ak by ste sa rozviedli s manželkami svojimi a uplynula by (ich stanovená) lehota (1), tak buď si ich ponechajte (u seba) v dobrom, alebo sa s nimi rozíd'te v dobrom. A nedržte ich na ich škodu, aby ste krivdili (2).”

Kor'án 2/231

(1) Stanovená lehota je čas, ktorý plynie odo dňa rozvodu až po tridsiaty deň po rozvode pre manželku (okrem dvoch prípadov, kedy sa určuje táto doba inak. Pre tehotnú sa táto doba určuje až do skončenia tehotenstva a pre manželku, ktorej manžel zomrel, štyri mesiace a desať dní). Do uplynutia tejto doby nemá nik právo zasnúbiť sa alebo ponúknuť manželstvo manželke, pretože je to čas určený obom manželom na to, aby premýšľali o svojom chovaní a prípadne prejavili vôľu vrátiť sa k sebe. Po skončení tejto doby sú už obaja uvoľnení z tohto záväzku.

(2) Je to výstraha pre mužov, aby nedržali svoje manželky v manželskom zväzku len preto, aby im ubližovali.

MATERSTVO

Islam stavia vľúdnosť k rodičom hneď za uctievanie Boha:

“A odkázali sme človeku (dobré a vľúdne chovanie) k rodičom. Jeho matka ho nosila (v sebe nepretržite a čím ďalej tým viac prechádzala z jedného stavu) slabosti do (druhého a čím viac času pribúdalo v tehotenstve, tým viac prechádzala do stavu ešte) slabšieho.”

Kor´án 31/14

A čo viac, Kor´án prikazuje dobré zaobchádzanie s matkami:

“ A Pán tvoj rozhodol, aby ste neuctievali (nikoho iného) okrem Jeho (samého) a k rodičom (aby ste sa správali) dobre (a vľúdne).”

Kor´án 17/23

Jedného dňa prišiel muž k prorokovi Muhammadovi (požehnanie a mier s ním) a povedal:

“ Posol boží, kto z ľudí je najoprávnenejší byť v mojej dobrej spoločnosti ?. Povedal: Tvoja matka. (Muž znova) povedal: A kto potom ?. (Prorok) povedal: Tvoja matka. (Muž zase) povedal: A kto potom ?. (Prorok Muhammad)

povedal: Tvoja matka. (Muž sa po štvrtý raz) opýtal: A potom kto ?. (Prorok mu) povedal: Potom tvoj otec."

Známy výrok proroka znie:

" Raj leží pod nohami matiek. "

" Veľkorysý je ten, kto je dobrý k ženám a podlý je ten, kto ich haní. "

3. EKONOMICKÝ ASPEKT

Žena pred islamom, v neislamských spoločnostiach po ňom a dokonca v niektorých spoločnostiach aj v tomto storočí bola zbavená práva na vlastnú úctu /20/. Podľa islamského práva sa plne uznáva právo ženy na jej vlastný majetok, nehnuteľnosti a iné formy vlastníctva. Toto právo nepodlieha žiadnej zmene, t.j. nezávisí od toho, či je vydatá, alebo slobodná. Má plné právo predávať, kupovať, vziať si hypotéku, prenajímať ktorúkoľvek formu svojho vlastníctva. V islamskom práve sa nikde neuvádza, že žena stojí nižšie len preto, že je žena. Treba pripomenúť, že dané práva sa vzťahujú na jej majetok pred svadbou, ako i na majetok získaný potom.

Čo sa týka práva ženy na zamestnanie, treba zdôrazniť, že islam považuje za jej hlavnú úlohu v spoločnosti predovšetkým úlohu matky a manželky. Dokonca ani pestúnky nemôžu nahradiť miesto matky. Takáto vznešená a životne dôležitá úloha formujúca budúcnosť národov sa nemôže považovať za nečinnosť. Pravda, islam nezakazuje žene hľadať si zamestnanie, ak je to nutné, a to hlavne také, ktoré je pre ňu vhodné a v ktorom ju spoločnosť najviac potrebuje. Je to predovšetkým povolanie učiteľky v hociktorej oblasti, ak má mimoriadne nadanie. Dokonca aj profesia sudcu môže byť pre ňu vhodná vzhľadom na jej citovosť. Zistujeme, že aj prví muslimskí vedci Abú Hanifa, Al Tabari proti tomu nič nenamietali.

Islam prinavrátil žene právo na dedičstvo. Ved' v niektorých kultúrach bola ona sama objektom dedičstva. Podľa islamu dedičstvo patrí výlučne jej, nik si naň nemôže činiť nárok, ani otec ani manžel. V Kor'áne je zoslané:

“ Mužom prináleží podiel z toho , čo zanechali rodičia a blízki a ženám prináleží podiel z toho, čo zanechali rodičia a blízki . Podiel z toho (čo zanechali, bez ohľadu na to, či je toho) málo alebo veľa, (je podielom) povinným. “

Kor'án (4:7)

Jej podiel z dedičstva vo väčšine prípadov je polovičný, ale bez náznaku, že ona sama je hodna polovice muža. Keby sme prišli k takému záveru, odporovali by sme dôkazu o rovnoprávnosti ženy v islame, o ktorom sme hovorili na predchádzajúcich stránkach. Muž je plne zodpovedný za vydržovanie svojej manželky, svojich detí a niekedy aj príbuzných, hlavne žien. Zodpovednosti sa nezrieka, ani ju neredukuje aj napriek majetku manželky, či už získaného prácou, prenajímaním, ziskom alebo inými legálnymi prostriedkami. Na druhej strane je žena oveľa bezpečnejšia a zvýhodnená po finančnej stránke, lebo je menej zatťažaná nárokmi cudzej osoby na jej majetok. Jej majetok pred svadbou sa neprenáša na jej manžela. Nie je povinná financovať svoju rodinu po svadbe.

Má právo na mahr (svadobný dar), ktorý dostane pri svadbe. Ak sa rozvedie, môže dostať výživné od bývalého manžela (pokiaľ by dostala spoločne splodené deti do opatery). Pri skúmaní dedičného práva v rámci islamského práva možno si všimnúť nielen spravodlivosť, ale aj dostatok súcitu k ženám. /21/

4. POLITICKÝ ASPEKT

Keď študujeme učenie islamu alebo islamskú civilizáciu, nachádzame jasný dôkaz rovnoprávnosti ženy s mužom v tom, čo dnes voláme politickými právami. Politické práva zahŕňajú právo voliť, nomináciu na politické posty, účasť na verejných aktivitách. Aj v Koráne, aj v histórii islamu nájdeme príklady žien, ktoré sa zúčastňovali na dôležitých diskusiách, a to dokonca so samým Prorokom (p.) (viď 58:1-4 a 60:10-12.)

Počas chalifatu za Omara Ibn Al Chattába jedna žena s ním polemizovala v mešite, dokazujúc svoju pravdu a primäla ho vyhlásiť pred ľuďmi: "Táto žena má pravdu a Omar sa pomýlil."

ZÁVER

V prvej časti predloženej práce sme stručne prebrali postavenie ženy v rôznych náboženstvách a kultúrach. Táto časť sa zväčša zaoberá všeobecným trendom až do 19. storočia, čo je takmer 1300 rokov od zoslania islamu. V časti druhej sme v krátkosti načrtli postavenie ženy v islame. Dôraz sa tu kladie na pôvodné a autentické zdroje islamu. V čase úpadku islamskej civilizácie mnohí ľudia hlásiaci sa k muslimom nedodržiavali islamské učenie a pravidlá. Takéto odchýlky niektorí zaujatí a proti islamu naladení spisovatelia ešte vystupňovali. Najhoršie však je, že povrchno prezentovali učenie islamu západnému čitateľovi bez toho, aby podali nestrannú štúdiu o autentických zdrojoch tohto učenia. V súvislosti s týmito odchýlkami treba uviesť tri fakty :

1. Dejiny muslimov sú všeobecne bohaté na ženy, ktoré dosiahli veľké úspechy v rôznych spoločenských postaveniach už od 7. storočia.

2. Nikto nemôže ospravedlniť zlé zaobchádzanie so ženou tvrdením, že to pripúšťa islamské právo a takisto nemôže popierať či redukovať práva ženy, ktoré jej jasne vymedzilo islamské právo.

3. Nezaujatí a nestranní pozorovatelia cez dlhé stáročia

obdivovali dobrú povest', cudnosť a úlohu materstva muslimských žien.

Postavenie žien v súčasnom svete nie je výsledkom nežného mužského prístupu ani výsledkom prirodzeného vývoja. Takýto stav sa dosiahol počas dlhého boja a obetí zo strany žien, ktorých práca bola využívaná v období dvoch svetových vojen a počas eskalácie technického pokroku. Islam udelil žene dôstojné postavenie nie pod hrozbou či nátlakom žien a ich organizácií, ale preto, že je to náboženstvo pochádzajúce od spravodlivého a milosrdného Boha.

Božský pôvod Kor'ánu a pravdivosť islamského posolstva sú kultúrou a náboženstvom pre celé ľudstvo. Posolstvom, na základe ktorého stoja ľudské princípy. Posolstvom, ktoré neochablo počas dlhej histórie a ktoré ani v budúcnosti nezoslabne.

Toto je posolstvo od Boha všemohúceho a vševediaceho, ktorého znalosť a múdrosť prekračuje hranice ľudského ponímania a pokroku.

Doslov

Vážení čitatelia!

Publikácia, ktorú dnes predkladáme slovenskému čitateľovi, je jednou zo sérii brožúrok, ktoré vydal Dr. Jamal A.Badawi.

Táto brožúrka do určitej miery objasňuje otázku postavenia ženy v islame, aj keď ju ani zďaleka nevyčerpáva.

Určitým nedostatkom predkladanej brožúrky je, že svojou stručnosťou necháva niektoré otázky neobjasnené. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli, pokiaľ sa to dá, zaplniť túto medzeru formou poznámok a podtitulkov. Takmer všetko, čo sme k obsahu brožúrky popridávali na objasnenie, sme uviedli v zátvorkách alebo označili číslom, ktoré je na konci strany vysvetlené. Pritom sme sa snažili kvôli autorským právam čo najviac zachovať originalitu pôvodného textu, resp.jeho prekladu.

Za obsah informácií zodpovedá sám autor a za správnosť pripomienok Odbor kníh a prekladov Všeobecného zväzu muslimských študentov na Slovensku.

Uverejnením brožúrky zväz sledoval jediný cieľ a to odvrátiť niektoré lži a nepravdy, ktoré sa o islame propagujú.

Dúfame, že publikácia dosiahne svoj cieľ, a veríme, že nám Boh najvyšší umožní v budúcnosti ponúknuť len to najlepšie a najdôveryhodnejšie.

Odbor kníh a prekladov Všeobecného
zväzu muslimských študentov
na Slovensku

Bratislava: 4.VIII.1997.

Bibliografia a poznámky

- /1/: The Encyclopedia Britannica, 11. vyd. , 1911, zv. 28, s. 782
- /2/: Mace, David and Vera, Marriage East and West . Dolphin Books, Doubleday and Co., inc., NY, 1960
- /3/: Allen, E.A. , History of Civilisation, zv. 3, s. 444
- /4/: Tamže, s. 443
- /5/: Tamže, s. 550
- /6/: The Encyclopedia Britannica, 11. vyd., 1911, op. cit., zv. 28, s. 782
- /7/: Tamže, s. 783
- /8/: Encyclopedia Americana International, zv. 29, s. 108
- /9/: Encyclopedia Britannica, 1968, zv. 23, s. 624
- /10/: Citácia z : Mace, Marriage East and West, op. cit., s. 81
- /11/: Tamže, s. 82-83
- /12/: Encyclopedia Biblica, 1902, zv. 3, s. 2942
- /13/: Tamže, s. 2942
- /14/: Tamže, s. 2947
- /15/: The Encyclopedia Britannica, 11. vyd., op. cit., s. 782. Treba poznamenať, že takéto tvrdenia cirkevných inštitúcií nemusia nevyhnutne viesť k tomu, čo muslim považuje za pôvodnú verziu všetkých zjavených náboženstiev, ktorá sa v histórii považuje v podstate za zhodnú.
- /16/: Mace, Marriage East and West, op. cit., s. 80-81
- /17/: V Kor'áne sa nespomína, že Eva bola stvorená z Adamovho rebra; vid'. Yusuf Ali, the Holy Qur'an, poznámka č. 504
- /18/: El-khouly, Al-bahiy, " Min usus kadiyat almarah, " Al-waacy Al-islami, ministry of waqf, Kuwait, zv. 3, č.27, 9. jún 1967, s. 17
- /19/: Špecifická práca objasňujúca stanovisko islamu k polygamii.

(polygýnií) je k dispozícii na MSA Islamic Book Service, P.O.Box. 38, Plaie Field, in 461 68. Treba pripomenúť, že polygamia jestvovala u takmer všetkých národov a donedávna ju povoľoval aj judaizmus a kresťanstvo. Kor'án je jediná zjavená kniha, ktorá ohraničuje polygamiu. Dôvod pre jej zachovávanie je, že v určitých podmienkach je lepším riešením ako rozvod či pokrytecká monogamia.

/20/: Napríklad, až v roku 1938 francúzske právo povolilo ženám uzatvárať dohody. Vydatá žena musela mať povolenie manžela pri narábaní s jej vlastníctvom, vid' Al-Sibaaci, op.cit., s. 31-37.

/21/: Na akceptáciu ženského svedka pred islamským súdom vid' Al Ati Hamudah, Islam in Focus, s. 117-8 a Al Sibaaci Mustafa, Al-Marah baynal figh wal qanoon, s. 31-7

/22/: Vid' Nadvi a Sulaiman, Heroic Deeds of Muslim Women, Islamic Publication Ltd., Lahore Pakistan a Siddiqui Women in Islam, Institute of Islamic Culture, Lahore, Pakistan, 1959.

Preložené z arabského prekladu
anglickej originálnej verzie
Odbor kníh a prekladov,
redakcia časopisu Al-Islam

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مكانة المرأة في الإسلام

تمت ترجمة و تصحيح الكتيب من قبل

لجنة الكتب و الترجمة

(هيئة تحرير مجلة الإسلام)

في الإتحاد العام للطلبة المسلمين

في سلوفاكيا - براتيسلافا

تم الإنتهاء من الكتيب بعونه تعالى

يوم ١٩٩٧/٨/٤ م